

Länsstyrelsen
Värmland

Naturvård
Lars Furuholm

BESLUT

Datum
2014-04-24

Referens
511-428-2012

Sida
1(7)

BILDANDE AV NATURRESERVATET ÖRTENBERGET, FORSHAGA KOMMUN

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som avgränsas med den svarta heldragna linjen på kartan i bilaga 1 som naturreservat.

Naturreservatets namn ska vara Naturreservatet Örtenberget.

Syfte med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att bevara värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar och andra ingående naturtyper samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Reservatet ska bidra till gynnsam bevarandestatus i den biogeografiska regionen för förekommande habitat och arter. Syftet ska tillgodoses genom att skogsmark, myr och övriga naturtyper med dess flora och fauna utvecklas fritt genom intern dynamik.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla.

Föreskrifterna under A och C gäller inte för reservatsförvaltaren, dennes personal eller personer som reservatsförvaltaren anlitar för att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med reservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan.

Dessa föreskrifter gäller inte heller den uppföljning av områdets skötsel och naturvärden eller av miljöns utveckling i stort, inklusive nödvändig provtagning och insamling av bestämningsmaterial, som utförs av eller på uppdrag av Länsstyrelsen eller Naturvårdsverket. Sådana undersökningar ska ske i samråd med reservatsförvaltningen.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 3).

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden:

Utöver vad som annars gäller i författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. avverka träd och buskar eller ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
2. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika, dämma, leda bort vatten eller anordna upplag
3. dra fram mark- eller luftledning
4. uppföra byggnad eller annan anläggning
5. använda eller sprida kalk, gödselmedel eller växtnäringssämnen
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
7. framföra fordon, exempelvis cykel, traktor, snöskoter och terränghjuling (sk fyrhjuling)

Föreskriften A7 gäller inte för älgdragare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt (älg, hjort, björn, vildsvin) från området enligt terrängkörningsförfattningen (1975:594 1§), i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske så att skador på mark och vegetation undviks.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter förpliktas att tåla:

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatets yttergränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar,
2. uppsättande och underhåll av informationstavlor vid reservatsgränsen,
3. undersökningar av skogliga strukturer, djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive provtagning och nödvändig insamling av bestämningsmaterial,

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet, samt om ordningen i övrigt inom reservatet:

Gäller även för markägare och innehavare av särskild rätt.

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. samla in ryggradslösa djur, t ex skalbaggar, snäckor och fjärilar
2. samla in mossor, lavar och vedsvampar
3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd, stående och omkullfallna träd, och buskar
4. utan länsstyrelsens tillstånd organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra vetenskapliga eller andra undersökningar
5. framföra fordon, exempelvis cykel, traktor, snöskoter och terränghjuling (sk fyrhjuling)

Föreskriften C5 gäller inte för älgdragare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt (älg, hjort, björn, vildsvin) från området enligt

terrängkörningsförfordningen (1975:594 1§), i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske så att skador på mark och vegetation undviks.

Länsstyrelsen beslutar att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Namn	Naturreservatet Örtenberget
Län	Värmland
Kommun	Forshaga
N2000-beteckning	SE0610215
Lägesbeskrivning	Väster om Västra Örtens nordspets, ca 10 km NO om Deje
Naturgeografisk region	28b sydligt boreala kuperade områden, mellersta Värmland
Fastighetsknutna rättigheter som reservatet berör	Inga kända
Fastigheter	Hällekil 1:23
Areal	13,6 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

Området inventerades av Skogsstyrelsen 1994 och branten avsattes som nyckelbiotop. 2010 tog Länsstyrelsen kontakt med markägaren för att diskutera hur områdets naturvärden bäst skulle bevaras för framtiden. Diskussionerna förde fram till att området skulle avsättas som naturreservat. Förslaget till beslut har remitterats internt inom Länsstyrelsen till Miljöanalys, Samhällsbyggnad och Miljöskydd och förvaltning.

Remissinstansernas och sakägarnas synpunkter

Inga synpunkter som har föranlett ändringar av reservatsförslaget har inkommit.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING OCH INTRESSEPRÖVNING

Beskrivning av omgivande landskap och reservatet

Naturreservatet Örtenberget ligger i ett starkt kuperat skogslandskap som genombryts av Örtensjöarna. 1965 fattades beslut om Landskapsbildskydd för Örtensjöarna med omgivande dalgångar. Hyperitberggrund förekommer på flera platser i området vilket tillsammans med rörligt markvatten gör att det finns flera områden med rik kärlväxtflora och lövträd som asp, hassel,

skogstry och ädellövträd. I området finns också en rik moss- och lavflora med bl.a. aspgelélav, vedtrappmossa och grynslav. Området har ett rikt fågelliv, bl.a. förekommer järpe, spillkråkan, nötkråka och mindre hackspett i området och vitryggig hackspett har tidigare funnits i området. Området pekades ut i Naturskyddsföreningens rapport "Lövsskogar med höga naturvärden i Värmland- Lämpliga miljöer för vitryggig hackspett" som trycktes 2004. Bergvik Skog har avsatt ett flertal vitryggsområden i området. Det närmsta vitryggsområdet ligger mindre än 300 meter väster om Örtenberget och i det har åtgärder genomförts för att gynna lövträdsförekomsten. Området har även utsetts till ett LIFE-område där Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen tillsammans jobbat med skydds- och rådgivningsinsatser. Tillsammans med områdets naturliga förutsättningar, Bergvik Skogs avsatta områden och områden som skyddats genom naturreservat, biotopskydd och naturvårdsavtal så finns förutsättningar för framtida förekomst av arter med krav på hög lövträds- och dödvädsförekomst. Inom en mils omkrets finns fem bildade naturreservat, Pannkakan, Edeby, Torrakberget, Nordbyberget och Råglandaberget, fyra naturreservat under bildande samt ett flertal biotopskyddsområden och områden med tecknade naturvårdsavtal. 1988 utpekades området som riksintresse för Naturvård enl. 3 kap 6§ MB.

Området ligger i en trakt som Länsstyrelsen i Värmland pekat ut i länets skogsstrategi för lövblandad barrskog .

Motiv till skydd

Genom ett omfattande och till övervägande delar rationellt skogsbruk har många biotoper minskat kraftigt i omfattning och sammanhängande skogsområden fragmenterats. För växt- och djurlivet viktiga strukturer och processer som var vanliga före ett aktivt brukande av skogen håller på att försvinna. Flera av de sällsynta arter som finns i området är också beroende av en hög och jämn luftfuktighet. Avverkningar eller utglesningar leder ofelbart till ökad uttorkningsrisk varvid dessa känsliga arter riskeras. Genom en reservatsbildning vid Örtenberget bevaras en grandominerad blandskog i hyperitbrant, med strukturer som gamla tallar, lövträd, död ved i form av lågor samt en rik moss-, lav- och kärlväxtflora.

Området hyser ett antal signalarter, vilkas förekomst indikerar skyddsvärd skog, t ex vedtrappmossa, dvärgbägarlav, mörk husmossa, platt fjädermossa, kalkkrusmossa, västlig njurlav och aspgelélav. Det finns flera kärlväxter i området som har höga krav på mullrik, väl-dränerad och kalkrik mark, t.ex. blåsippa, dvärghäxört, tibast och underviol. Tvåblad och korallrot är signalarter för sumpskog och tvåblad är speciellt gynnad av kalkhaltig berggrund.

Länsstyrelsen jobbar utifrån en nationell strategi för skydd av skog. Enligt den ska man prioritera områden med höga värden på beståndsnivå, områden med hög funktionalitet, d.v.s. områden som genom sin form, storlek eller närhet till liknande skyddade miljöer har stor sannolikhet att på sikt bevara de arter som man avser att skydda, samt områden där skogen tillhör en prioriterad skogstyp. I det här naturreservatet finns höga naturvärden på beståndsnivå.

Området har en hög funktionalitet genom att Örtenberget ligger nära flera andra skyddade områden med samma naturtyp. Området har dessutom pekats ut för sina värden för den vitryggiga hackspetten.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett skyddsvärt område vars naturkvalitéer endast kan bevaras genom att det undantas från skogsbruk och andra arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna. För de arter som är knutna till barrskogens sena successionsstadier med krav som inte tillgodoses i den brukade skogen, är ytterligare reduktion av biotopareal troligen förödande för deras långsiktiga överlevnad. Skogsbruk i branterna av Örtenberget skulle därför vara ett allvarligt hot mot bevarandet av den biologiska mångfalden i området.

Som naturreservat kommer området att skötas med som enda syften att gynna naturvärdena.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett mycket skyddsvärt område vars naturkvalitéer endast kan säkerställas genom att det undantas från skogsbruk och arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden, miljökvalitetsmål med mera

Bildandet av naturreservatet Örtenberget är en del i Länsstyrelsens arbete med miljökvalitetsmålet "Levande skogar" samt är del i arbetet med miljökvalitetsmålet "Ett rikt växt- och djurliv". Beslutet är även ett led i Sveriges internationella åtaganden (Natura 2000) om skydd av den biologiska mångfalden. Beslutet följer nationella och regionala riktlinjer och strategier för prioritering av naturreservatsskydd, vilka bygger på Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden.

Beslutet bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Ingen kommunal detaljplan eller områdesbestämmelse enligt plan- och bygglagen finns som berör området. Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans eller proportion mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde, ett ställningstagande som brukar refereras till som proportionalitetsprincipen. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte för allmänintresset, samtidigt som markägaren genom intrångsersättning kompenseras för sin ekonomiska förlust.

Upplysningar

Länsstyrelsen har enligt 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) ansvaret för tillsynen över naturreservatet. I tillsynen ingår att övervaka att reservatsföreskrifterna följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter, om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Eftersom området syftar till att bevara biologisk mångfald ska eventuella vindfällan och stormskadad skog lämnas. Bestämmelserna i 5, 6, 10 och 29 §§ skogsvårdslagen ska inte tillämpas inom naturreservatet (se 4 § skogsvårdslagen). Det ansvar som markägaren har enligt skogsvårdslagen är efter reservatsbildningen statens ansvar.

Länsstyrelsen i Värmlands län är förvaltare av naturreservatet.

Hur man överklagar

Se bilaga 5.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Kenneth Johansson efter föredragning av naturvårdshandläggare Lars Furuholm. I den slutliga handläggningen deltog även naturvårdschef Thomas Östlund, verksamhetschef Torben Erikson, chefsjurist Lars-Ove Olsson och länsråd Robert Andrén.

Kenneth Johansson

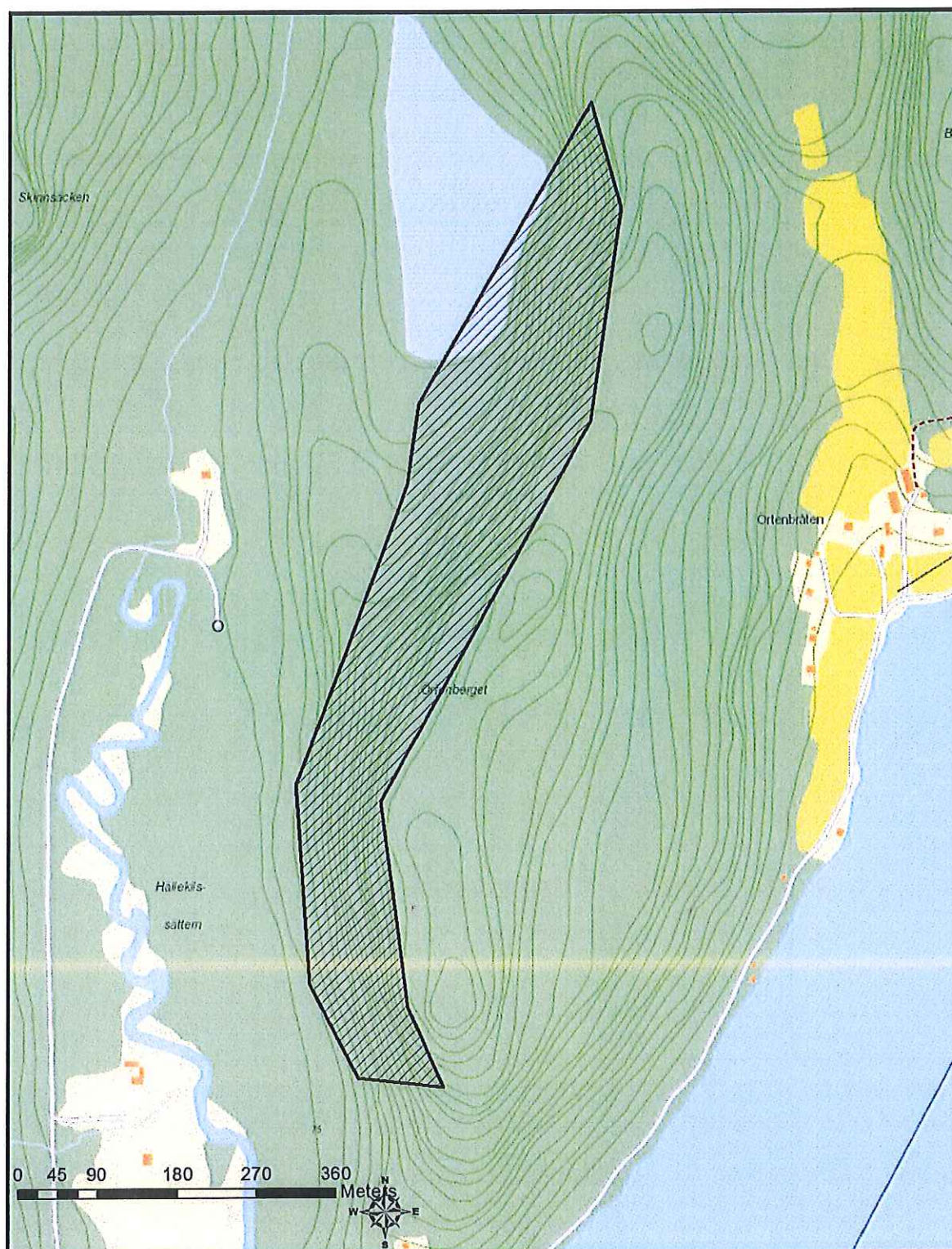
Lars Furuholm

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Skötselplan
4. Områdesbeskrivning
5. Hur man överklagar

Beslutskarta

Länsstyrelsen
Värmland

Naturvård
Lars Furuholm

ÖVERSIKTSKARTA

Datum
2014-04-24

Bilaga 2

Referens
511-428-12

Copyright Lantmäteriverket 2009, dnr 106-2004/188 Skala ca 1:30000
Översiktskarta för naturreservatet Örtenberget

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET ÖRTENBERGET

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att bevara värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar och andra ingående naturtyper samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Reservatet ska bidra till gynnsam bevarandestatus för förekommande naturtyper och arter i Natura 2000-området. Syftet ska tillgodoses genom att skogsmark, myr och övriga naturtyper med dess flora och fauna utvecklas fritt genom intern dynamik.

2. Beskrivning av bevarandevärden

2.1. Administrativa data

Objektnamn	Naturreservatet Örtenberget
NVR-nummer	2041572
Kommun	Forshaga
Markslag och naturtyper (ha):	
Granskog	7,9
Barrblandskog	2,4
Barrsumpskog	0,3
Lövblandad barrskog	2,1
Triviallövskog	0,5
Lövsumpskog	0,2
Ungskog inkl hyggen	0,1
Total areal	13,6 ha
Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	Bergbrant, gammal skog med stort lövinslag
Strukturer	Död ved
Arter	Se bilaga 4
Bevarandeplan finns:	
Naturtyper	Örtrik granskog

2.2. Historisk och nuvarande markanvändning

Delar av området har ingått i skogsbruket medan branterna har varit så svårtillgängliga att de lämnats till fri utveckling.

2.3. Områdets bevarandevärden

2.3.1. Biologiska bevarandevärden

Gran är det dominerande trädslaget sett över hela berget, men bitvis är inslaget av lövträd betydande. Lövträden representeras i första hand av björk, asp, sälg och lind. Tallar finns här och var i branten, främst på hållmark i de övre delarna. Grova träd av samtliga trädslag förekommer. Måttlig till rik förekomst av död ved. Trädlågor, stenblock och brant terräng gör området svårframkomligt. På lodytorna påträffas artrika mossamhällen med stort inslag av svartbräken. Fältskiktet som präglas av de näringsrika förhållandena (rörligt markvatten, god jordmån – hyperitberggrund), är välutvecklat och artrikt. Nedanför branten växer både högväxta ormbunkar och diverse örter. Bland förekommande typiska kärlväxter kan nämnas blåsippa, trolldruva, springkorn, tibast, vårärt, underviol, skuggviol och skogsknipprot.

2.3.2. Kulturhistoriska bevarandevärden

Saknas

2.3.3. Bevarandevärden för friluftsliv

Saknas

2.3.4. Geovetenskapliga bevarandevärden

Örtenberget är en del av landskapet i anslutning till Örtensjöarna som präglas av bergarten hyperit.

3. Skötselområden

3.1. Skötselområde 1/ näringsrik granskog 10,04 ha + utvecklingsskog 2,90 ha + myrmark 0,63 ha

3.1.1. Bevarandemål

Referensområde för biologisk mångfald i orörd natur. Skogen med dess arter ska få utvecklas fritt.

Näringsrik granskog (9050)

Naturtypens utbredning bibehålls i minst 10,04 ha omfattning.

Struktur och funktion: naturskog i bergbrant dominerad av hyperit. Gott om död ved i form av lågor. Relativt hög inblandning av lövträd. Området ingår i ett större landskap som domineras av hyperitberg.

Typiska arter: se naturbeskrivningen, bilaga 4.

3.1.2. Åtgärder

Markering av reservatsgränsen.

4. Uppföljning

4.1. *Uppföljning av skötselåtgärder*

Reservatsskötaren ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som genomförts, vem som utfört dem samt när de genomförts.

4.2. *Uppföljning av bevarandemål*

Bevarandemålen för området kommer att preciseras i nivåsatta s.k. målindikatorer. En redogörelse för uppföljning av målindikatorerna kommer att finnas i en särskild uppföljningsplan.

5. Genomförd dokumentation

Området inventerades av Skogsstyrelsen 1994.

Länsstyrelsen
Värmland

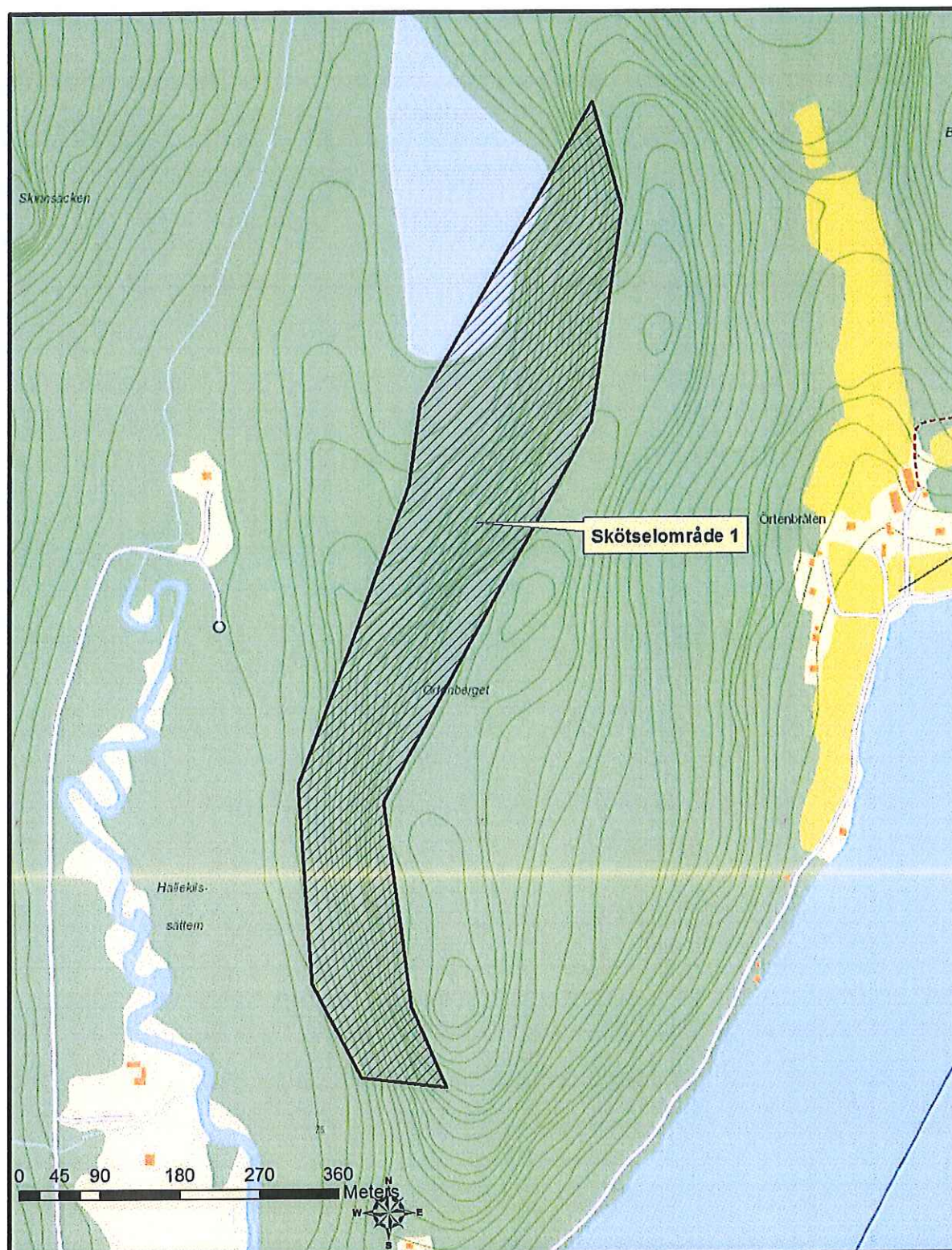
Naturvård
Lars Furuholm

SKÖTSELPLAN

2014-04-24

Dnr 511-428-12

4(4)

Örtenberget

Beskrivning av en grandominerad blandskog i västkanten av hyperitberg, väster om Älvsbacka, Forshaga kommun

Bakgrund

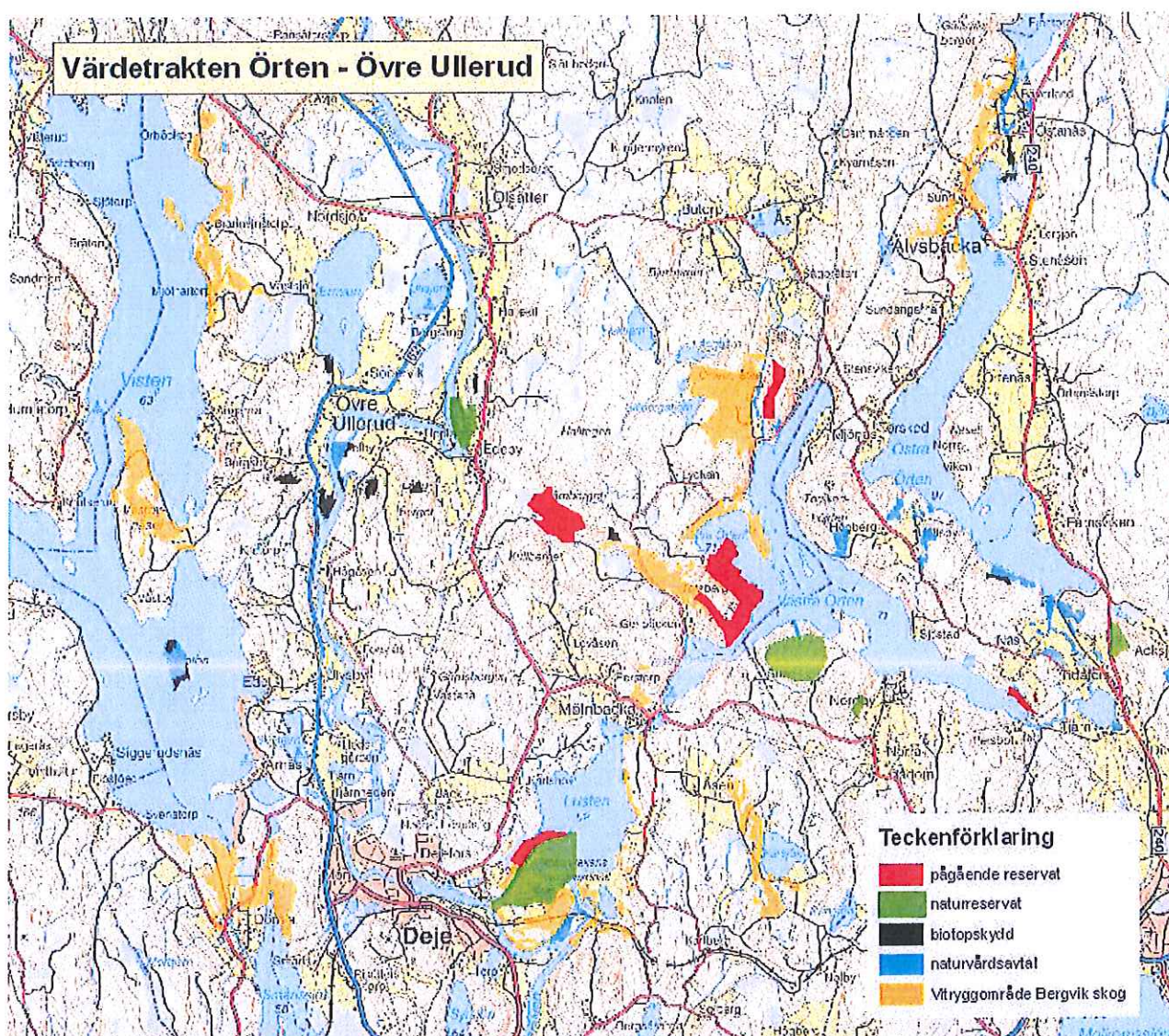
Sveriges riksdag och regering har beslutat att inom en generation komma tillrätta med ett antal miljöproblem. Ett av hittills 16 utpekade miljöproblemsområden kallas Levande skogar. Enligt delmål 1 ska 900 000 hektar undantas från produktion, 500 000 hektar genom frivilliga avsättningar och 400 000 hektar genom formellt skydd. Idag är mindre än en procent av Värmlands produktiva skogsmark skyddad, när delmål ett är uppfyllt kommer ca 1,4 procent vara skyddad. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen är de myndigheter som har ansvar för att delmålet uppfylls. Länsstyrelsen har genom delegering från Naturvårdsverket i uppdrag att peka ut och skydda skogar för att uppfylla delmål 1.

Allmän beskrivning

Örtenberget ligger i ett starkt kuperat skogslandskap som genombryts av Örtensjöarna. 1965 fattades beslut om Landskapsbildskydd för Örtensjöarna med omgivande dalgångar. Hyperitberggrund förekommer på flera platser i området vilket tillsammans med rörligt markvatten gör att det finns flera områden med rik kärlväxtflora och lövträd som asp, hassel,

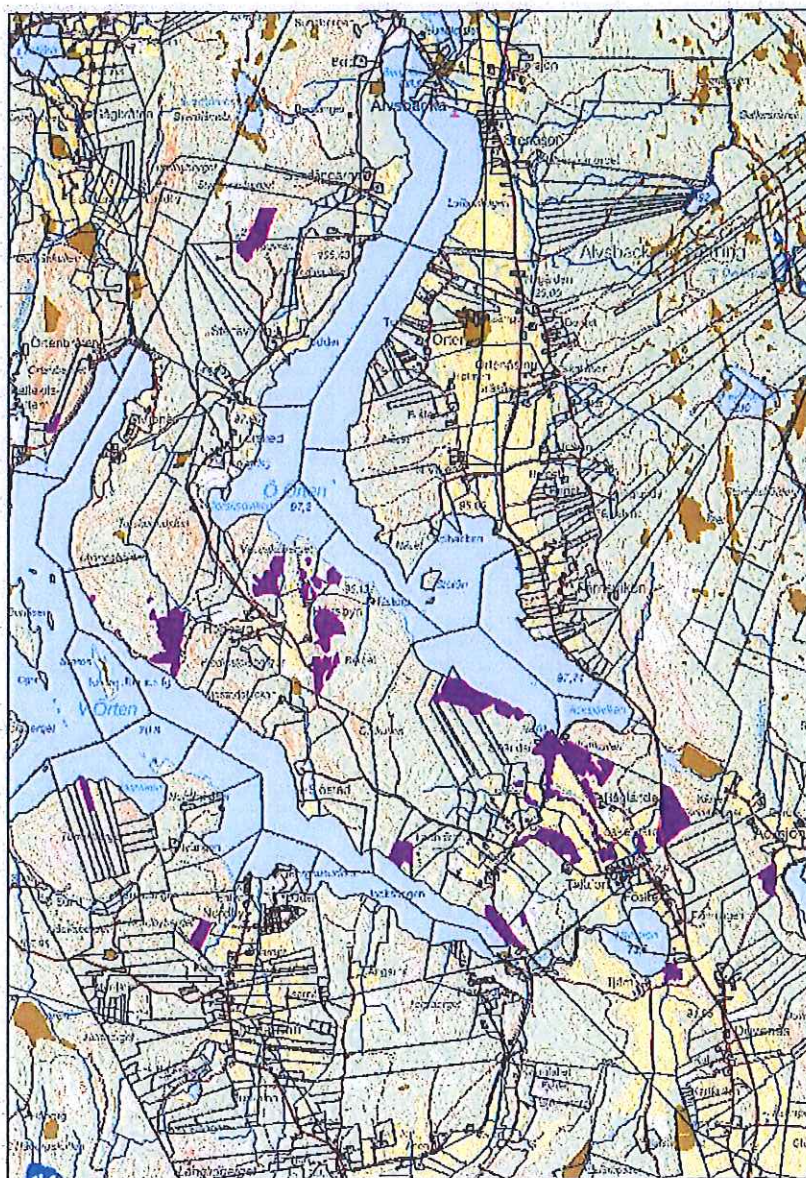
Bilaga 4

skogstry och ädellövträd. I området finns också en rik moss- och lavflora med bl.a. apgelélav, vedtrappmossa och grynslav. Området har ett rikt fågelliv, bl.a. förekommer järpe, spillkråkan, nötkråka och mindre hackspett i området och vittryggig hackspett har tidigare funnits i området. Området pekades ut i Naturskyddsföreningens rapport "Lövskogar med höga naturvärden i Värmland- Lämpliga miljöer för vittryggig hackspett" som trycktes 2004. Bergvik Skog har avsatt ett flertal vittryggsområden i området. Det närmsta vittryggsområdet ligger mindre än 300 meter väster om Örtenberget och i det har åtgärder genomförts för att gynna lövträdsförekomsten. Området har även utsetts till ett LIFE-område där Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen tillsammans jobbat med skydds- och rådgivningsinsatser. Tillsammans med områdets naturliga förutsättningar, Bergvik Skogs avsatta områden och områden som skyddats genom naturreservat, biotopskydd och naturvårdsavtal så finns förutsättningar för framtida förekomst av arter med krav på hög lövträds- och dödvedsförekomst. Inom en mils omkrets finns fem bildade naturreservat, Pannkakan, Edeby, Torrakberget, Nordbyberget och Rågländaberget, fyra naturreservat under bildande samt ett flertal biotopskyddsområden och områden med tecknade naturvårdsavtal.

På kartan ser man Bergviks vittryggsområden, befintliga naturreservat, pågående reservatsbildning, biotopskyddsområden samt områden med naturvårdsavtal.

Bilaga 4

Karta med områden som ingår i Naturaområdet "Storområdet Örten".

Beskrivning av områdets naturvärden

Området inventerades av Skogsstyrelsen 1994 och branten avsattes som nyckelbiotop. Området beskrivs som blockrik grandominerad bladskog, med riklig förekomst av lågor i västbrant av hyperitberg. I branten finns även en del äldre tall och lodytor med rik mossflora. Nedanför branten finns en rik kalkgynnad kärlväxtflora. I området har 27 signalarter och fyra rödlistade arter påträffats.

Fastigheten gränsar till ett vitryggsområde på 100 hektar som avsatts på Bergvik Skogs mark. Området ingår i Natura 2000 och är utpekad enligt Habitatdirektivet för förekomst av naturtyperna västlig taiga och örtrika näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ. Örtenberget är ett av de objekt som tillsammans med ytterligare 31 objekt utgör Storområdet Örten. Syftet med storområdet Örten är att på biogeografisk nivå upprätthålla gynnsam bevarandestatus för de 11 fågelarter som är utpekade enligt fågeldirektivet och som finns i området. För att uppnå syftet ska skogarna i området vara rika på lövträd och strukturer som död ved i olika former, hålträd samt gamla och grova träd.

Bilaga 4

1988 utpekades området som riksintresse för Naturvård enl. 3 kap 6§ MB.

Området ligger i en trakt som Länsstyrelsen i Värmland pekat ut i länets skogsstrategi för lövblandad barrskog.

Motiv till skydd

Genom ett omfattande och till övervägande delar rationellt skogsbruk har många biotoper minskat kraftigt i omfattning och sammanhängande skogsområden fragmenterats. För växt- och djurlivet viktiga strukturer och processer som var vanliga före ett aktivt brukande av skogen håller på att försvinna. Genom en reservatsbildning vid Örtenberget bevaras en en grandominerad blandskog i hyperitbrant, med strukturer som gamla tallar, lövträd, död ved i form av lågor samt en rik moss-, lav- och kärlväxtflora.

Området hyser ett antal signalarter, vilkas förekomst indikerar skyddsvärd skog. Vedtrappmossa är en art som uteslutande växer på murken ved och som visar att det kontinuerligt funnits tillgång på lågor i olika nedbrytningsstadier i området. En annan art som kräver ständig tillgång på lågor i olika nedbrytningsstadier är dvärgbägarlav. Arten kräver grova lågor av tall eller ek. Den mörka husmossan kräver konstant hög luftfuktighet och signalerar att området haft lång skoglig kontinuitet och att området inte varit kalavverkat på senare tid. Platt fjädermossa växer på bergväggar eller på grova stammar av asp eller ädellövträd. Arten vill ha skugga och ett stabilt mikroklimat. En annan art som växer på klippväggar är kalkkrusmossan. Arten vill ha kalkpåverkade bergarter. I området finns de lövträdsberoende signalarterna västlig njurlav och aspgelélav. Den västliga njurlaven är en art som signalerar höga naturvärden eftersom den kräver områden med lång skoglig kontinuitet, en hög och jämn luftfuktighet och långvarig kontinuitet av gamla lövträd. Aspgelélaven har samma krav på sin miljö som den västliga njurlaven men växer främst på gammal asp. Det finns flera kärlväxter i området som har höga krav på mullrik, väl-dränerad och kalkrik mark, t.ex. blåsippra, dvärghäxört, tibast och underviol. Tvåblad och korallrot är signalarter för sumpskog och tvåblade är speciellt gynnat av kalkhaltig berggrund.

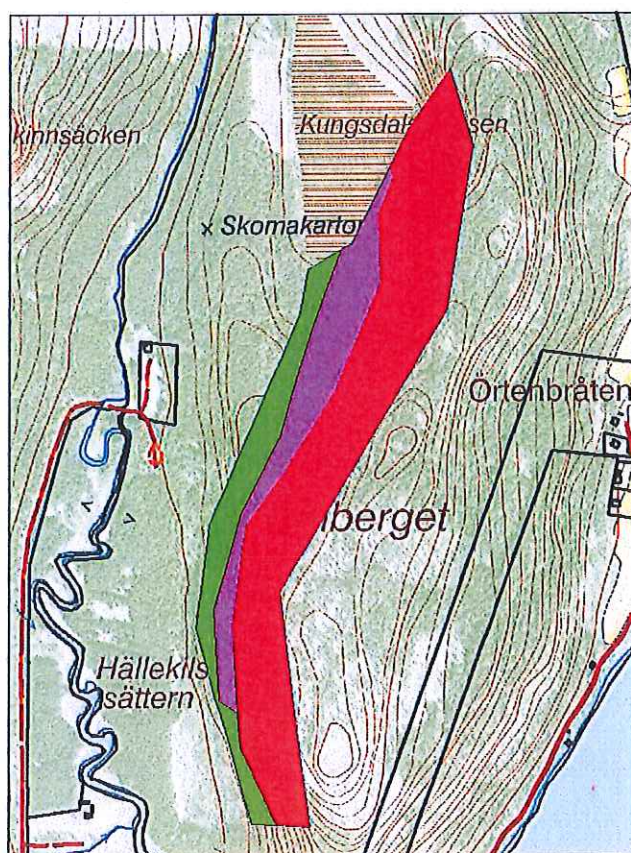
Länsstyrelsen jobbar utifrån en nationell strategi för skydd av skog. Enligt den ska man prioritera områden med höga värden på beståndsnivå, områden med hög funktionalitet, d.v.s. områden som genom sin form, storlek eller närhet till liknande skyddade miljöer har stor sannolikhet att på sikt bevara de arter som man avser att skydda, samt områden där skogen tillhör en prioriterad skogstyp. Om en markägare har hög andel nyckelbiotop inom sin fastighet kan även det vara ett skäl till att formellt skydda området. I det här naturreservatet finns höga naturvärden på beståndsnivå. Området har en hög funktionalitet genom att Örtenberget ligger nära flera andra skyddade områden med samma naturtyp. Området har dessutom pekats ut för sina värden för den vitryggiga hackspetten.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett skyddsvärt område vars naturkvalitéer endast kan bevaras genom att det undantas från skogsbruk och andra arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna. För de arter som är knutna till barrskogens sena successionsstadier med krav som inte tillgodoses i den brukade skogen, är ytterligare reduktion av biotopareal troligen förödande för deras långsiktiga överlevnad. Skogsbruk i branterna av Örtenberget skulle därför vara ett allvarligt hot mot bevarandet av den biologiska mångfalden i området.

Bilaga 4

Funktionsindelning

Området har delats in i värdekärna och utvecklingsmark enligt funktionsbegreppet, (Naturvårdsverket, rapport 5295, 2003). En värdekärna är ett område som har stor betydelse för fauna och flora och/eller för en prioriterad skogstyp och utvecklingsmark är områden som bedöms ha förutsättningar att utveckla och förstärka värdekärnans naturvärden. I det här området utgör värdekärnan tillsammans 12,6 hektar av områdets 15,1 hektar (83%) och utvecklingsmarken 2,5 hektar (17%). Värdekärnan har i sin tur delats in i värdekärna A som har de högsta naturvärdena och värdekärna B som har mera påverkan av mänskliga aktiviteter. Värdekärna A utgör 9,7 hektar och värdekärna B 2,9 hektar. Värdekärna A utgörs framförallt av de brantaste delarna av Örtenbergets västbrant, medan värdekärna B utgörs av de nedre sluttningarna.

Lantmäteriet, dnr 106 - 2004/188

Karta över funktionsindelning. Rött = värdekärna A, lila = värdekärna B och grönt = utvecklingsmark.

Delområden

Delområdestyp	Yta (ha)	Procent av total yta
Värdekärna A	9,7	64
Värdekärna B	2,9	19
Utvecklingsmark	2,5	17

Nedan beskrivs de olika delområdestyperna med avseende på karaktär, naturvärde, och skötselåtgärder.

Bilaga 4

Värdekärna A (9,7 hektar)

Området utgörs av västbranten till hyperitberget Örtenberget. Området är bitvis väldigt brant och det finns gott om lodytor och block. I stora delar av branten är skogen genom sin otillgänglighet orörd och här finns gamla träd av bl.a. tall, gran och lövträd, framförallt asp och björk men det finns även inslag av flera andra lövträd som t.ex. lind. Marken är bördig och hyperitberggrunden gör att det förekommer ett flertal kalkberoende kärlväxter som t.ex. tibast, blåsippa och tvåblad. I dråg och fuktigare områden finns korallrot, spädstarr och repestarr. Det finns även en del kryptogamer i området, bl.a. de rödlistade arterna vedtrappmossa, dvärgbägarlav, västlig njurlav och aspgelélav. Området ska lämnas till fri utveckling av naturskogskaraktären, med ökande andel död ved. Kända hotade arter bland kärlväxter och kryptogamer ska finnas kvar på lång sikt. Lövandelen bör inte minska på kort sikt.

Utsikt från övre delen av Örtenberget. Foto Linda Stöberg.

Värdekärna B (2,9 hektar)

Området utgörs av de nedre delarna av berget. Skogen är av samma typ som i värdekärna A, men tallinslaget är lägre och kärlväxtfloran är rikare. Området ska lämnas till fri utveckling av naturskogskaraktären med ökande andel död ved och bibehållit inslag av lövträd. Området bör utgöra en god livsmiljö för hotade arter av kärlväxter och kryptogamer kopplade till områden med hyperitberggrund, död ved och gamla lövträd.

Utvecklingsmark (2, 5 hektar)

Utvecklingsmarken utgörs av området nedanför berget och skogen är påverkad av skogsbruksåtgärder. I området kan åtgärder som gynnar lövträd på granens bekostnad genomföras. Området bör på sikt utvecklas mot en barrblandskog med rik kärlväxt- och kryptogamflora och ha strukturer som död ved och gamla lövträd.

Bilaga 4

Artlista

Förteckning över naturvårdsintressanta arter, signalarter och rödlistade arter som noterats i området de senaste åren. De arter som är rödlistade är försedda kategoriförkortning efter det latinska namnet. Kategorierna och namnen följer Gärdenfors U. (ed.) 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010 - The Red List of Swedish Species. Artdatabanken, SLU, Uppsala.

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori enligt rödlistan	Signalart
<i>Svampar</i>			
<i>Clavicornia pyxidata</i>	kandelabersvamp	NT	x
<i>Geastrum quadrifidum</i>	fyrflikig jordstjärna	NT	x
<i>Hericium coralloides</i>	koralltaggsvamp	NT	x
<i>Inonotus rheades</i>	rävticka		x
<i>Lentaria epichnoa</i>	vit vedfingersvamp	NT	x
<i>Oxyporus corticola</i>	barkticka		x
<i>Phellinus viticola</i>	vedticka		x
<i>Mossor</i>			
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	vedtrappmossa	NT	x
<i>Antitrichia curtipendula</i>	fällmossa		x
<i>Herzogiella seligeri</i>	stubbspretmossa		x
<i>Homalia trichomanoides</i>	trubbfjädermossa		x
<i>Hylocomiastrum umbratum</i>	mörk husmossa		x
<i>Neckera complanata</i>	platt fjädermossa		x
<i>Orthotrichum gymnostomum</i>	asphättemossa		
<i>Plagiomnium medium</i>	bågpraktmossa		x
<i>Tortella tortuosa</i>	kruskalkmossa		x
<i>Ulota crispa</i>	krushättemossa		
<i>Lavar</i>			
<i>Cladonia parasitica</i>	dvärgbägarlav	NT	x
<i>Collema flaccidum</i>	slanklav		x
<i>Collema subnigrescens</i>	aspgelélav	NT	x
<i>Leptogium lichenoides</i>	traslav		x
<i>Leptogium saturninum</i>	skinnlav		s
<i>Leptogium teretiusculum</i>	dvärgtufs		x
<i>Nephroma laevigatum</i>	västlig njurlav	NT	
<i>Pannaria pezizoides</i>	gytterlav		x
<i>Kärlväxter</i>			
<i>Actaea spicata</i>	svart trolldruva		x

Bilaga 4

<i>Cardamine amara</i>	bäckbräsma		x
<i>Carex disperma</i>	spädstarr		x
<i>Carex loliacea</i>	repestarr		x
<i>Circaea alpina</i>	dvärghäxört		x
<i>Cirsium helenioides</i>	brudborste		
<i>Corallorhiza trifida</i>	korallrot		x
<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	gullpudra		x
<i>Daphne mezereum</i>	tibast		x
<i>Galium triflorum</i>	myskmåra		x
<i>Goodyera repens</i>	knärot	NT	x
<i>Hepatica nobilis</i>	blåsippa		x
<i>Impatiens noli-tangere</i>	springkorn		
<i>Lathyrus vernus</i>	vårärt		x
<i>Listera ovata</i>	tvåblad		x
<i>Paris quadrifolia</i>	ormbär		x
<i>Tilia cordata</i>	lind		x
<i>Viola mirabilis</i>	underviol		x
Insekter			
<i>Scardia boletella</i>	jättesvampmal	NT	x
<i>Ptilinus fuscus</i>	aspvedgnagare		x
Fåglar			
<i>Glaucidium passerinum</i>	sparvuggla		
	nötkråka		

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

VAR SKALL BESLUTET ÖVERKLAGAS	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos regeringen, Miljödepartementet .
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall inlämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen.
TID FÖR ÖVERKLAGANDE	Skrivelsen måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet , annars kan Ert överklagande inte tas upp till prövning.
HUR MAN UTFORMAR SITT ÖVERKLAGANDE M M	I skrivelsen skall Ni - tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret) - redogöra för hur Ni anser att beslutet skall ändras Ni bör också redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt. Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress samt telefonnummer där Ni kan nås dagtid.